

Fugir de la incertesa

Autoria: Laia Viñas

Títol: *Aquí baix*

Editorial: L'Altra Editorial, Barcelona, 2024

188 pàgines

Laia Viñas (Xerta, Baix Ebre, 1997) ja va mostrar una maduresa considerable en la seua primera novel·la, *Les closques* (2021), amb la qual havia obtingut el Premi Documenta. Ara la seua figura emergent es consolida amb la segona, que retrata un fenomen dels anys 90, la coneguda com a “Ruta del Bakalao”. Narració generacional, per tant, amb la particularitat que és sobre la generació dels pares, com ho confirma el fet que la imatge de la coberta reproduïx, en efecte, una fotografia dels progenitors de la novel·lista. I val a dir que l'autora se'n surt amb una traça que pot sobtar si tenim en compte que no ho va viure.

Aquí baix ens presenta les vivències d'una colla de sis joves –tres xics i tres xiques– que viuen en un poble indeterminat de les Terres de l'Ebre. Entre setmana treballen en feines precàries o poc remunerades: uns a l'obra, un altre a la verduleria dels pares, la narradora és col·lidora de fruita. El cap de setmana el passen en discoteques, i en ocasions “baixen” a terres valencianes i s'hi passen tot el cap de setmana. L'ambient de la Ruta és descrit amb molta vivesa: la música, el ritme intens, les llums a l'interior de les naus; les pastilles, l'speed, el bitxo, l'estat d'eufòria i les al·lucinacions produïdes

per les drogues; el viatge en cotxe, els pàrquings, els descampats entre camps d'arròs, les estones de descans al cotxe, les interaccions amb desconeguts; les rialles, les baralles, els vòmits, les escenes de vàter. No hi ha culpa, no hi ha judicis ni valoracions morals del que aquest ambient suposava. La Ruta i la vida a les discoteques són vistes com moments de felicitat pura: “crec que ser tan feliç al final és dolent i em sento com si fes trampes”.

Però aquests episodis no constitueixen, en absolut, tota la novel·la. L'autora juga a establir un contrapunt entre aquestes vivències i la realitat del poble on viuen, o dels pobles valencians per on passen. Quan els joves tornen de dia de la discoteca es troben les dones que surten de missa, i parlen amb elles; o els caçadors que prenen café a la terrassa del bar; o els iaïos que juguen a dòmino al bar on van a fer un mos. O van a la missa d'enterrament de l'oncle d'un d'ells sense haver dormit i amb ulleres de sol. Es produeix un contrast entre els dos mons que pot provocar cert desencaix, o més aviat una simbiosi interessant, ja que els protagonistes ho viuen amb naturalitat, com sol ser habitual en les localitats petites i rurals.

L'estil de Viñas en aquesta novel·la és directe, amb frases curtes, sense incloure diàlegs, almenys de manera directa, i amb verbs en present. Un estil que transmet la vivència immediata dels fets que tenen els personatges, els quals reaccionen de vegades sense que la veu narrativa explique el perquè, sinó que el lector ha d'intuir-ho. En tot moment sembla que la narradora –de la qual no se'ns diu el nom, només el sabrem tangencialment gairebé al final– evite explicitar els sentiments i les emocions, tant d'ella com dels seus amics: ella mateixa es presenta com a “petita i estrangera en aquest món, una refugiada del planeta dels no-sentiments”. Tot plegat s'hi percep com una mena de mar de fons que en algun moment puntual apareix expressat. Al capdavant, la Ruta, les discoteques, les drogues, els caps de setmana sense dormir, són per a ells un refugi, una fugida d'una vida amb pocs al·licients, de la incertesa del futur.

Seria, en efecte, fàcil parlar d'*Aquí baix* com una novel·la sobre la Ruta del Bakalao. Ho és, certament, però a banda d'això inclou altres temes, més atemporals: com afrontar un futur des d'un moment concret, el del final de la primera joventut; el trànsit cap a la vida adulta i la desorientació que implica; el paper de l'amistat en tot plegat. En aquest

CAR ACT ERS

sentit, tenen un paper clau els personatges d'Úrsula i Llorenç, que estan esperant un fill. Al capdavant, la novel·la no ens parla (només) de la Ruta, sinó dels joves que la vivien.

Carles Lluch